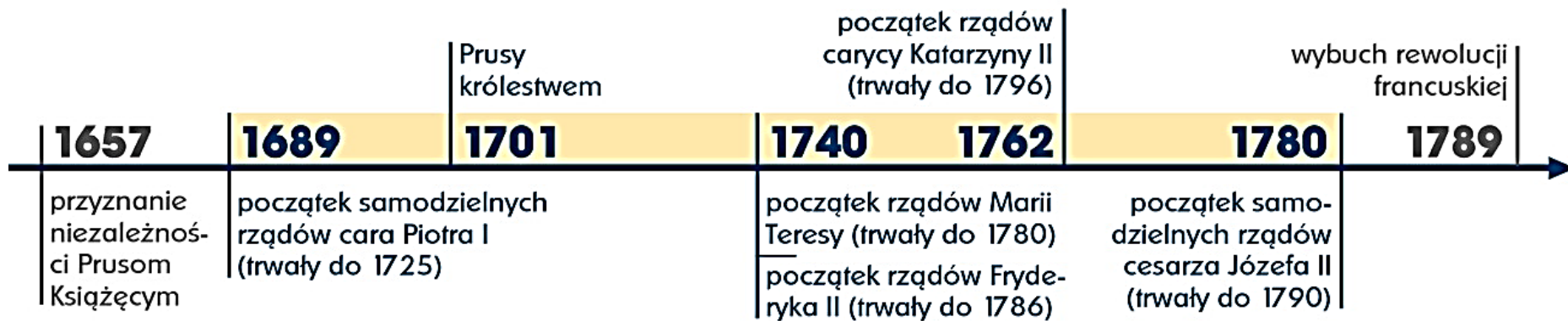
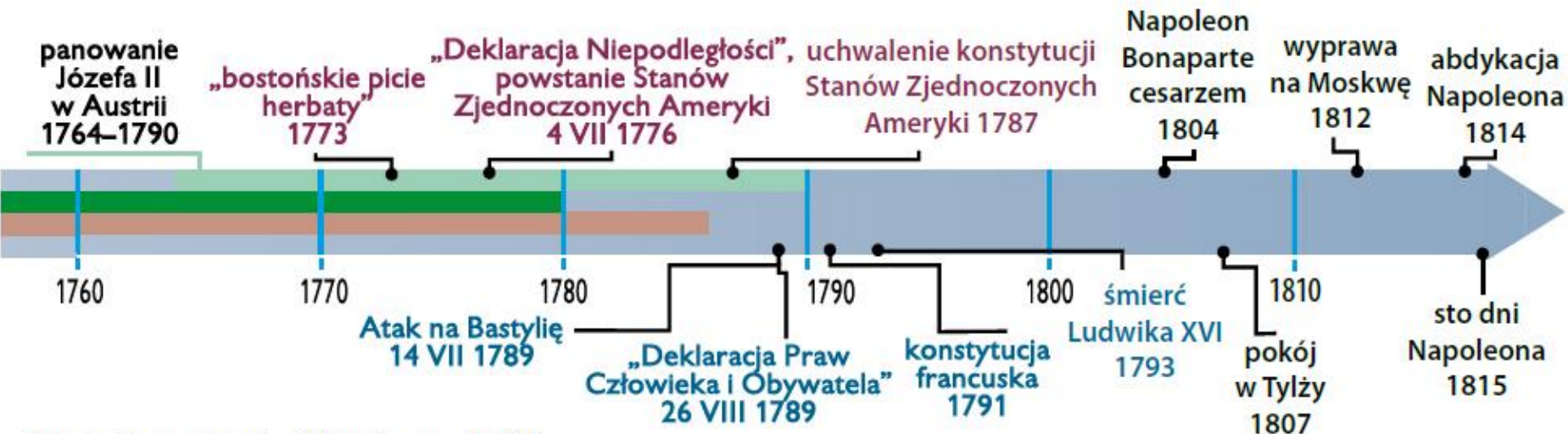
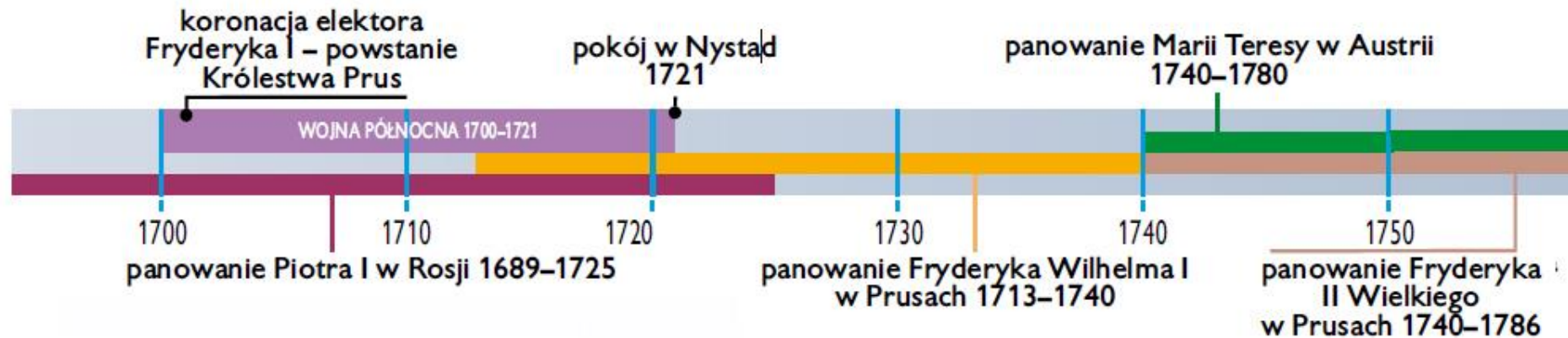

Nowe potęgi europejskie Absolutyzm oświecony

Oś czasu

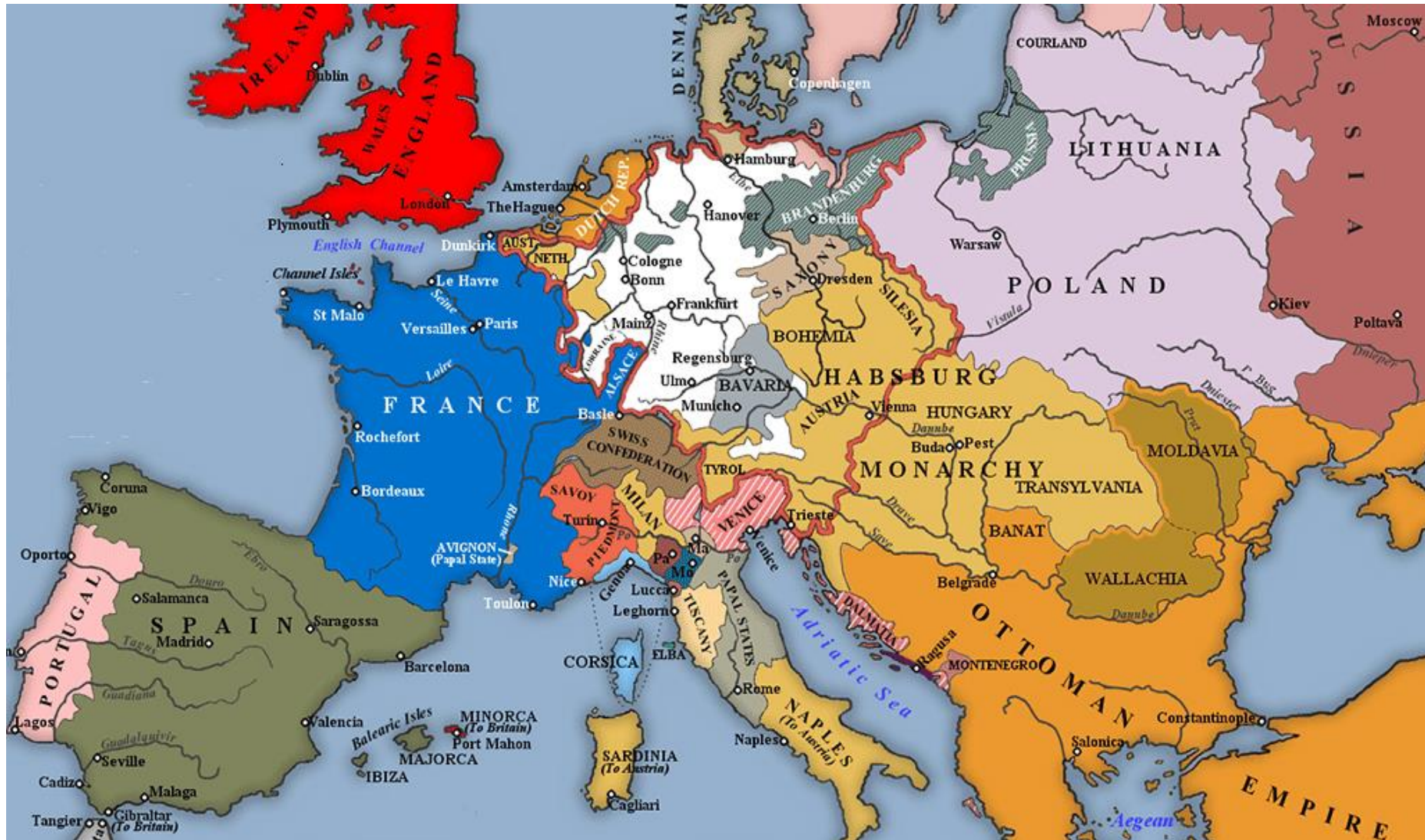

Najważniejsze wydarzenia w XVIII wieku i na początku XIX wieku

Najważniejsze wydarzenia w XVIII w. i na początku XIX w.

Europa – początek XVIII wieku

Notatka z lekcji

1. Terminy: absolutyzm oświecony, józefinizm, merkantylizm, protekcjonizm
2. Postaci: Maria Teresa, Józef II, Piotr I i Fryderyk Wielki
3. Europejskie potęgi XVIII stulecia: Rosja, Austria i Prusy
4. Przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego.
5. Wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego.

Pojęcia

Absolutyzm oświecony - system polityczny, w którym władca sprawuje nieograniczoną władzę dla dobra ogółu (przeprowadza reformy militarne, oświatowe i gospodarcze w celu wzmocnienia militarnego, gospodarczego państwa).

System absolutyzmu oświeconego wykształcił się w XVIII w. w Austrii, Prusach i Rosji.

Józefinizm - polityka oświeconego absolutyzmu wobec Kościoła katolickiego w Austrii za panowania Marii Teresy i cesarza Józefa II, polegająca na ograniczeniu władzy papieża i zniesieniu przywilejów Kościoła katolickiego

Merkantylizm – teoria gospodarcza mówiąca, że źródłem bogactwa narodowego i siły państwa jest ilość posiadanej kruszcy (złota i srebra). Osiągano to poprzez wzrost eksportu (wysyłaniu) produktów przemysłowych, przy jednoczesnym ograniczaniu ich importu (przywożeniu) za pomocą zakazów lub ceł (opłaty na granicy). Rozwój produkcji przemysłowej i handlu był wspierany przez państwo.

Protekcjonizm - polityka mająca na celu ochronę rynku krajowego przed konkurencją zagraniczną, poprzez ograniczenie importu oraz pobudzanie i ułatwianie eksportu.

Władcy absolutni

Rosja	<ul style="list-style-type: none">■ Piotr I Wielki (1682-1725)■ Katarzyna II (1762-1795)
Prusy	<ul style="list-style-type: none">■ Fryderyk Wilhelm (Wielki Elektor) (1640 - 1688)■ Fryderyk III -jako król Prus został Fryderykiem I■ Fryderyk Wilhelm (1713-1740)■ Fryderyk II Wielki (1740 - 1786)
Austria	<ul style="list-style-type: none">■ Maria Teresa (1740 - 1780)■ Józef II (1780-1790)

Cechy monarchii absolutnych

- wzmocnienie władzy centralnej — monarcha o nieograniczonej władzy, który rządzi zgodnie z interesem państwa (racją stanu),
- rozwój organów administracyjnych pomagających w zarządzaniu państwem, o obsadzie stanowisk nie decyduje już pochodzenie ale kwalifikacje,
- rozwój nowoczesnej, zawodowej armii,
- rozwój oświaty - zgodnie z naukami oświecenia. Zakłada się liczne szkoły, których zadaniem jest kształcenie kadry urzędniczej i wojskowej,
- ograniczenie roli Kościoła, który podporządkowano państwu,
- powstanie niezależnego sądownictwa,
- rozwój gospodarczy państwa,
- poddani stają się obywatelami (zyskują świadomość narodową)

Reformy w Rosji, Prusach i w Austrii w XVIII w.

ROSJA

Rozwój terytorialny Rosji w XV – XVIII wieku

LEGENDA

- Księstwo Moskiewskie w 1462 roku
- Obszary przyłączone do państwa rosyjskiego:
 - do 1600 roku
 - do 1700 roku
 - do 1800 roku
- granice państw około 1800 roku
- granice Rzeczypospolitej Obojga Narodów w 1772 roku

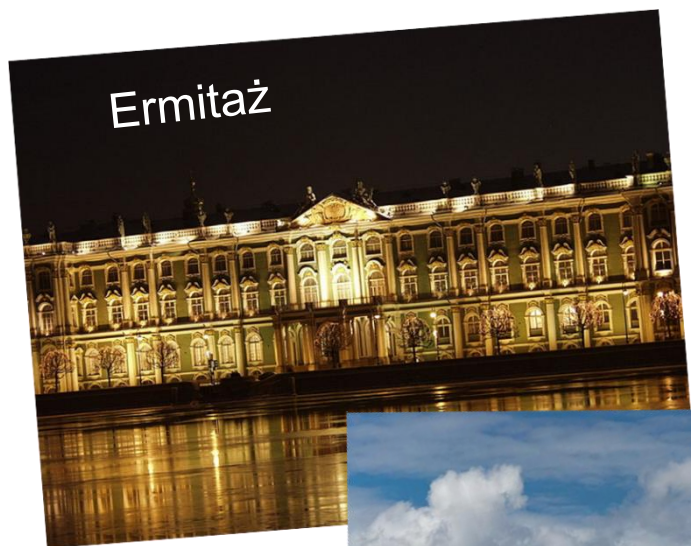
Piotr I Wielki
Paul Delaroche

Katarzyna II Wielka
Fiodor Rokotow

Piotr I Wielki (1682 – 1725)

Przeniósł stolicę z Moskwy do Sankt Petersburga.

wikipedia.pl

Wirtualny spacer po Pałacu Zimowym

<https://www.360cities.net/image/winter-palace>

Reformy Piotra I Wielkiego

a) reforma administracyjna

- podzielił kraj na prowincje i gubernie, na czele których stali gubernatorzy podlegający carowi,
- cała szlachta została zmuszona do wybrania jednej z trzech dróg kariery:
 - urzędniczej,
 - wojskowej,
 - lub duchownej.

b) reorganizacja armii

- zniósł obowiązek służby wojskowej dla szlachty,
- utworzył armię poborową, w skład której weszli dożywotnio wcieleni rekruci,
- wprowadził jednolite umundurowanie,
- utworzył flotę wojenną,
- rozbudowano formacje artylerii i piechoty,
- piechotę uzbroił w karabiny skałkowe z bagnietami.

c) reforma gospodarcza

- wspierał rozwój manufaktur i handlu.

Reformy Piotra I Wielkiego

d) reforma oświaty

- wprowadził uproszczony alfabet tzw. grażdankę,
- wprowadził przymusowy obowiązek szkolny dla szlachty (mężczyzn),
- wprowadził kalendarz juliański (w miejsce bizantyjskiego),
- otworzył liczne szkoły wojskowe, inżynieryjne, medyczne i prawnicze,
- utworzył Rosyjską Akademię Nauk i Akademię Morską.

e) stosunki państwo - Kościół

- stał się zwierzchnikiem cerkwi prawosławnej,
- mianował Święty Synod kierujący Kościołem,
- wprowadził obowiązkową modlitwę za zdrowie cara i jego rodziny.

f) reforma sądowa

- karę śmierci zamienił na katorgę.

Reformy Piotra I Wielkiego

g) obyczaje

- wprowadził zachodnie obyczaje i modę,
- nakazał bojarom (szlachcie rosyjskiej) zgolenie bród.

PRUSY

Rozwój terytorialny Prus i Austrii w XVI–XVIII wieku

LEGENDA

posiadłości Habsburgów przed 1525 rokiem

Obszary przyłączone do monarchii Habsburgów:

w latach 1526–1606

w 1699 roku

w latach 1714–1795

przejściowo w latach 1714–1748

posiadłości Hohenzollernów do 1618 roku

Obszary przyłączone do Prus:

po 1648 roku

do 1750 roku

do 1795 roku

granice państw i obszarów przyłączanych do posiadłości Habsburgów i Hohenzollernów

granice cesarstwa w XVIII wieku

granice Rzeczypospolitej Chęja Narodów w 1772 roku

Fryderyk Wilhelm (1640 - 1688) (WIELKI ELEKTOR)

- wprowadził stałe podatki na utrzymanie armii, płacili je mieszczaństwo i chłopcy,
- rozbudował armię.

Fryderyk Wilhelm I (Wielki Elektor)
Govert Flinck

Fryderyk Wilhelm I (król Prus 1713 - 1740)

- zwiększył liczebność wojska z 40 tys. do 195 tys. Armia ta składała się z rekrutów (chłopów i mieszczan),
- stopnie oficerskie były zastrzeżone dla szlachty,
- wprowadził do armii surową dyscyplinę,
- rozpoczęto budowę licznych fortyfikacji.

Fryderyk Wilhelm I Pruski
Antoine Pesne

Fryderyk II Wielki (1740 - 1786)

- powiększył armię do 195 tys.,
- w wyniku wojny siedmioletniej odebrał Austrii Śląsk,
- rozbudował policję,
- uzależnił pełnienie urzędu od wykształcenia i zasług,
- wprowadził przymus edukacyjny chłopców,
- zreformował program nauczania, kładąc nacisk na umiejętności potrzebne w gospodarce,
- zreformował prawo Brandenburgii i Prus.
- wprowadził wysokie cła ochronne,
- wielkie banki, handel czy manufaktury zostały objęte opieką państwa.

Fryderyk II Wielki
Anton Graff

AUSTRIA

Maria Teresa Habsburg
Martin van Meytens

Józef II Habsburg
Anton von Maron

Józef II przez 15 lat współrządził z Marią Teresą (matką).

a) reformy administracyjne

- wprowadzono nowy podział terytorialny państwa (15 prowincji),
- rozbudowana została administracja,
- funkcje urzędnicze zależały od wykształcenia,

b) reformy wojskowe

- zwiększono liczebność armii do 100 tys.,
- wprowadzono pobór rekruta.

c) reformy gospodarcze

- wprowadzono podatek dochodowy obciążający wszystkie warstwy społeczeństwa,
- zniesiono poddaństwo osobiste chłopów w Austrii, Czechach i Galicji oraz na Węgrzech.

d) ograniczenie polityczne i ekonomiczne znaczenia Kościoła

e) reforma oświatowa

- objęto szkolnictwem elementarnym wszystkich mężczyzn,
- utworzono świeckie szkoły ludowe.

ZAPAMIĘTAJ

- Pod wpływem idei oświecenia w niektórych państwach Europy rozpowszechnił się nowy ustrój - absolutyzm oświecony.
- Austria, Prusy i Rosja to państwa, w których absolutyzm oświecony rozwinął się najpełniej.
- W Rosji reformy w duchu absolutyzmu oświeconego przeprowadzał car Piotr I.
- W Austrii oświeconymi władcami absolutnymi byli Maria Teresa i Józef II, który wobec Kościoła prowadził politykę zwaną józefinizmem.
- W 1701 roku powstało nowe państwo - Królestwo Pruskie. Siłą Prus była znakomicie wyszkolona armia i sprawna administracja.

ZADANIA

- wskaż na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w. (slajd 4),
- wskaż na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji (slajd 11),
- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów,
- podaj przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego,
- wskaż wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego,
- wymień reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach,
- wyjaśnij, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu”,
- wyjaśnij związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej (pytanie będzie aktualne gdy „porozmawiamy” o czasach saskich),
- wyjaśnij jaki wpływ miały reformy na wzrost znaczenia Rosji, Prus i Austrii.